

Звернення

Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, глав держав, парламентів та урядів держав світу, міжнародного співтовариства щодо невизнання «виборів» до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання

18 – 20 вересня 2026 року в російській федерації нібито відбулося голосування на «виборах» до державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання.

За оприлюдненими центральною виборчою комісією російської федерації результатами, після опрацювання понад 95 відсотків бюлетенів партія «Єдина Росія» отримала 57,83 відсотка голосів та, за даними російської «виборчої влади», 355 із 450 депутатських мандатів.

Верховна Рада України наголошує: сама наявність бюлетенів, виборчих дільниць та процедури голосування не перетворює політичне дійство на демократичні вибори.

Демократичні вибори – це не формальна процедура голосування, а вільне та усвідомлене волевиявлення громадян за наявності реальної політичної конкуренції, свободи слова, політичного плюралізму, рівності учасників, незалежного контролю та ефективного правового захисту.

Венеціанська комісія у Кодексі належної практики у виборчих справах визначає фундаментальні принципи виборчого права: загальність, рівність, свободу, таємність і безпосередність виборів, а також необхідність забезпечення основоположних прав, неупередженої організації виборів та ефективної системи оскарження.

Саме ці базові умови під час виборів до державної думи російської федерації дев'ятого скликання системно не були забезпечені.

«Вибори» відбулися без реальної політичної конкуренції.

«Виборчий процес» у Російській Федерації відбувався в умовах системного звуження політичного простору, переслідування опозиційних політиків, обмеження свободи слова та діяльності незалежних медіа і громадянського суспільства.

Особливо показовим є усунення від участі у федеральній частині «виборів» політичної партії «Яблуко» – зареєстрованої парламентської політичної сили, яка відкрито виступає проти війни росії проти України. Верховний суд російської федерації заборонив партії брати участь у парламентських «виборах» напередодні голосування. Її представники також зазнали кримінального та

адміністративного переслідування. Таким чином, громадяни російської федерації були позбавлені можливості повноцінно обирати між реальними політичними альтернативами.

Політична конкуренція не може існувати там, де потенційних конкурентів усувають до початку голосування, критиків влади переслідують, а альтернативна політична позиція криміналізується. За таких умов виборець формально допускається до голосування, однак справжній вибір визначається ще до того, як відкриваються виборчі дільниці.

Чесні, демократичні вибори передбачають вільний та плюралістичний інформаційний простір, який у росії повністю знищено: робота незалежних медіа блокується, за критику влади та збройних сил передбачено кримінальну відповідальність, інакодумство переслідується. Систематично особи, які висловлювали опозиційні погляди, зазнавали переслідувань, незаконних обмежень свободи, ув'язнення, а в окремих випадках й фізичного усунення. За таких умов, виборці позбавлені можливості вільно отримувати й поширювати альтернативну інформацію, що несумісно з базовими стандартами демократичних виборів.

«Вибори» відбулися за відсутності незалежного міжнародного та внутрішнього контролю.

Російська федерація свідомо не запросила Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини та інших представників ОБСЄ для незалежного міжнародного спостереження за «виборами». 6 серпня 2026 року БДПІЛ та Парламентська Асамблея ОБСЄ заявили, що така відмова не відповідає зобов'язанням, взятим державами – учасницями ОБСЄ відповідно до Копенгагенського документа 1990 року, та позбавляє виборців і міжнародну спільноту незалежної оцінки виборчого процесу. При цьому, незалежне внутрішнє громадське спостереження також було істотно обмежене. Російська влада протягом тривалого часу переслідувала незалежних спостерігачів фактично звужуючи можливості громадянського контролю.

Отже, одночасно було усунуто зовнішній незалежний контроль і суттєво обмежено внутрішній незалежний контроль. Виборчий процес, за якого влада сама визначає межі політичної конкуренції, обмежує незалежне спостереження та одночасно контролює виборчу адміністрацію, не може вважатися прозорим і демократичним.

Дійство під назвою «вибори» відбулося поза межами самої природи демократичних виборів – в умовах знищеної політичної конкуренції, переслідування опозиції та придушення інакодумства. Російське законодавство та практика його застосування створили умови, за яких політична незгода може стати підставою для адміністративного або кримінального переслідування.

У результаті «виборчий процес» не забезпечував необхідної свободи формування політичної волі громадян. «Вибори», на яких влада визначає не

лише правила голосування, а й межі дозволеної політичної думки, не є вільними виборами за своєю природою.

Таємниця голосування – гарантований принцип виборчого процесу, за яким неможливо встановити, як саме проголосував конкретний виборець, та дотримання якого покликане унеможливити контроль за волевиявленням, тиск, залякування, переслідування виборців. Дійство, що відбулося в росії під назвою «вибори», може містити *ознаки порушення таємниці голосування*, зокрема під час проведення виборів у дистанційному електронному форматі, що створює ризики контролю за волевиявленням виборців, встановлення їхнього вибору та незаконного впливу на результати голосування.

Окремим і принципово важливим порушенням міжнародного права стало проведення російською федерацією виборів до власного органу державної влади на тимчасово окупованих територіях України.

Російська федерація не має жодного міжнародно-правового права поширювати власний «виборчий процес» на територію суверенної держави України та використовувати результати такого голосування для формування своїх органів державної влади.

БДПЛ та Парламентська Асамблея ОБСЄ прямо зазначили, що організація росією голосування на тимчасово окупованих територіях України суперечить міжнародному праву, порушує суверенітет і територіальну цілісність України, а результати таких «виборів» не матимуть чинності за міжнародним правом.

Генеральна Асамблея ООН резолюцією 68/262 підтвердила суверенітет, незалежність, єдність і територіальну цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах, а резолюцією ES-11/4 засудила спробу російської федерації незаконно анексувати українські території.

Проведення росією виборів на тимчасово окупованих територіях не змінює і не може змінити їх міжнародно визнаного статусу. Окупація не створює суверенітету. Примус не створює вільного волевиявлення. Незаконне голосування не створює легітимності.

Будь-які мандати, рішення, протоколи та інші наслідки такого голосування не можуть породжувати міжнародно-правових наслідків щодо територіального статусу України.

Сукупність наведених обставин свідчить не про окремі недоліки так званого «виборчого процесу», а про системне усунення його демократичної сутності.

До початку голосування було звужено коло політичних альтернатив, усунуто опозиційні сили, переслідувалися критики влади, обмежувався доступ до альтернативної інформації, а незалежний міжнародний та внутрішній громадський контроль був істотно обмежений.

Відтак, проведене 18 – 20 вересня 2026 року дійство не відповідає фундаментальним стандартам демократичних виборів та не може розглядатися як справжнє вільне волевиявлення народу – вибори.

Дійство під назвою «вибори» у російській федерації – формальне оформлення заздалегідь визначеного складу влади. Голосування використано лише як декорацію для консервації чинного тоталітарного режиму, політичні параметри якого були визначені до дня голосування, зокрема, і з метою продовження агресивної війни та утримання окупованих територій України.

Верховна Рада України виходить із того, що формальне голосування не може бути використане для створення міжнародної легітимності органу, сформованого внаслідок такого процесу.

Особливо це стосується результатів голосування на тимчасово окупованих територіях України, які не можуть визнаватися за жодних обставин.

Демократична традиція передбачає реальне обрання депутатів народом, а не їх призначення. У демократичних державах депутати як представники народу набувають свого мандата внаслідок вільного волевиявлення виборців й є народними обранцями, а не призначеними посадовими або службовими особами. У випадку російської федерації мало місце не вільне та демократичне обрання представників народу, а фактичне призначення осіб до складу представницького органу. Відтак, депутати призначені у такий спосіб не набули та не могли набути легітимності.

У зв'язку із зазначеним вище, глибоко поважаючи демократичні стандарти прав людини і громадянина, зокрема права на вільне волевиявлення, народовладдя, Верховна Рада України:

не визнає державну думу федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання легітимним та демократично обраним представницьким органом російської федерації, сформованим за результатами «виборів» 18 – 20 вересня 2026 року;

не визнає легітимності державної думи федеральних зборів російської федерації дев'ятого скликання та її депутатів;

не визнає будь-яких політичних, правових чи інших наслідків зазначених виборів, у тому числі мандатів та рішень, що ґрунтуються на їх результатах;

наголошує, що проведені російською федерацією 18–20 вересня 2026 року «вибори» не можуть бути використані як доказ демократичного волевиявлення російського народу, легітимності сформованої за їх результатами державної думи або законності будь-яких дій російської федерації щодо тимчасово окупованих територій України;

визначає, що Україна утримуватиметься від політичної, міжпарламентської та іншої офіційної взаємодії з державною думою дев'ятого скликання федеральних зборів російської федерації та іншими органами влади російської федерації, сформованими за результатами зазначених «виборів».

Верховна Рада України закликає Організацію Об'єднаних Націй, Європейський Парламент, Парламентську Асамблею Ради Європи, Парламентську Асамблею НАТО, Парламентську Асамблею ОБСЄ,

Парламентську Асамблею ГУАМ, глав держав, парламенти та уряди держав світу, міжнародне співтовариство:

не визнавати результати «виборів» до державної думи російської федерації дев'ятого скликання як такі, що сформували легітимний демократичний представницький орган, та не вчиняти дій, які можуть створювати протилежне враження;

не визнавати будь-яких результатів голосування, проведеного російською федерацією на тимчасово окупованих територіях України, а також будь-яких мандатів, рішень чи інших наслідків такого голосування;

не використовувати склад державної думи дев'ятого скликання як належну демократичну підставу для підтвердження представницького характеру російської влади та враховувати встановлені цією заявою обставини у двосторонніх і багатосторонніх відносинах з російською федерацією, а також закликає міжнародне співтовариство утримуватися від політичної, міжпарламентської та іншої офіційної взаємодії з державною думою дев'ятого скликання російської федерації, сформованими за результатами зазначених «виборів», за винятком взаємодії, безпосередньо необхідної для припинення збройної агресії та вогню, звільнення й обміну військовополонених та незаконно утримуваних осіб, повернення депортованих і примусово переміщених громадян України та вирішення інших невідкладних виключно гуманітарних питань;

продовжити документування порушень виборчих прав, політичних репресій, переслідування опозиційних політиків, журналістів та представників громадянського суспільства в російській федерації;

не визнавати повноважень новосформованих парламентських делегацій російської федерації, утворених за результатами формування державної думи російської федерації дев'ятого скликання, та не допускати їх до участі у діяльності міжнародних і міжпарламентських організацій, асамблей та інших представницьких органів як таких, що не мають належного демократичного представницького мандата;

не допускати використання результатів російських «виборів» на тимчасово окупованих територіях України для легітимації окупації, незаконної анексії або будь-яких спроб зміни міжнародно визнаного статусу українських територій;

виходити з принципу, що орган державної влади не набуває міжнародної легітимності лише внаслідок формального проведення голосування, якщо таке голосування відбулося без реальної політичної конкуренції, незалежного контролю та з грубим порушенням демократичних принципів виборів, норм міжнародного права та міжнародних стандартів прав людини і громадянина.

